

Rozhýbaný kraj

December / 2021

 KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Šťastné a zdravé Vianoce

**Výlet
do zamrznutej
krajiny**

Horúce Vianoce

Určite sa zhodneme, že to bol ťažký rok. O to viac si všetci zaslúžime pokojné Vianoce. Nechajte sa už teraz zohriať rozhovorom o Betlehenskom svetle, ktoré každoročne prináša nádej do domácností po celom svete. Domov je miesto, na ktorom záleží najviac. Rozvoňajte ten váš perníkmi podľa receptu, ktorý už 30 rokov zdokonaľuje medovníkárka z nášho kraja. Ak sa počas sviatkov chystáte za rodinou alebo na výlet do zamrznutej krajiny, možno vás poteší, že sme tento rok opravili rekordný počet kilometrov ciest v celej histórii župy.

Je to už druhý raz za sebou, čo si viac než inokedy prajeme pod stromčekom i v novom roku zdravie. Vládne opatrenia v boji s pandemiou v mnohých vyvolávajú chaos. O to viac je dôležité nespoľiehať sa na nič iné, ako na jediný prostriedok, ktorý funguje – tým je očkovanie. Ak ste ešte neboli, neváhajte, naše očkovacie tímy sú vám plne k dispozícii. Ak ste už boli, nečakajte s treťou dávkou. Radi vás za to odmeníme.

Nech sa v novom roku viac spájame ako vzd'aluujeme, viac chápeme ako rozchádzame.

Rastislav Trnka

predseda KSK
predseda@vucke.sk

Prečítajte si o programe preodmenu.sk, ktorý sme s kolegami a podnikateľmi vytvorili u nás na východe pre všetkých zodpovedných.

Čo je viac ako zdravie? Napriek tomu téma očkovania rozdeľuje rodiny i priateľstvá. Ak má byť tieto Vianoce niečo horúce, tak nech to nie sú hlavy, ale srdcia. Nech sa v novom roku viac spájame ako vzd'aluujeme, viac chápeme ako rozchádzame. Lebo len spoločne dokážeme veľké veci. Šťastné a zdravé sviatky, východniari.

Obsah

Rekord v opravách ciest

V roku 2021 opravil kraj najviac ciest v histórii župy. Oproti roku 2017 je to až päťnásobne viac kilometrov. Pozrite si prehľad najväčších investícií do ciest a mostov za posledný rok. Vynovené sú aj mnohé úseky, ktorých stav dlhodobo trápil východniarov.

str. 5-6

Vianoce s Nadáciou KSK

Župná nadácia už druhý rok myslí na rodiny v núdzi. Počas najkrajších sviatkov roka im pomôže zabezpečiť dobroty na štedrú večeru aj symbolické dary. Vďaka darčekomým poukážkam si aj deti s neľahkým osudom nájdu pod stromčekom futbalovú loptu či tenisovú raketu, ktoré im pomôžu sa rozvíjať.

str. 8

Rozhovor s Janou Vinterovou

Betlehenské svetlo so sebou nesie posolstvo pokoja, lásky a mieru. Aj tento rok ho skauti prinesú na Úrad Košického samosprávneho kraja. Jana Vinterová, ktorá je vodkyňou 9. oddielu skautiek v Košiciach nám prezradila, čo pre malých skautov znamená, ako sa po Slovensku preváža, ale aj to, čo sa stane ak zhasne.

str. 3 - 4

Rozhovo

s Janou
Vinterovou

“
Betlehenské svetlo je plamienok, ktorý symbolizuje šírenie pokoja a bratstva medzi ľuďmi.”

Skautský oddiel začala navštevovať pred 23 rokmi. Okrem množstva priateľov tam spoznala aj svoju lásku, ktorú si neskôr zobrala za manžela. Jana Vinterová, ktorá je v súčasnosti vodkyňou 9. oddielu skautiek v Košiciach, vraví, že adventné obdobie je pre skautov dôležitou udalosťou. Nosia totiž Betlehenské svetlo po rôznych zaujímavých miestach na Slovensku a ani Úrad Košického samosprávneho kraja nie je výnimkou.

Betlehenské svetlo sa stalo súčasťou vianočnej atmosféry v mnohých častiach Európy. Slovenskí skauti ho prinášajú na Slovensko z Viedne. Spomínate si, kedy ste ho prvýkrát niesli vy?

Moje prvé roznášanie Betlehenského svetla nebolo ničím výnimočné oproti tým, čo prišli po ňom. Počas svojho skautského života som prešla so svetlom spolu s ďalšími skautkami a skautmi z našich oddielov desiatky a desiatky kostolov, kláštorov, úradov, rôznych inštitúcií, ale aj jednotlivcov. Ale najkrajšie zážitky si odnášam z toho, keď sme Betlehenské svetlo prinášali nášmu najstaršiemu skautovi v Košiciach, ako priamu donášku do bytu. Tešil sa nielen z toho, že cez Vianoce bude mať doma plamienok z Betlehema, ale aj z toho, že sa stále môže cítiť súčasťou skautského hnutia, môže sa podeliť o svoje mladícke skautské zážitky. Verím, že pri týchto našich návštevách vždy aj trochu duchovne omladol. Žiaľ, dnes už on ani jeho manželka nie sú medzi nami, ale svetlo sme mu nosievali každý rok až do jeho smrti.

Podľa čoho sa vyberajú skauti, ktorí svetlo budú niesť na jednotlivé miesta?

V dnešnom zaneprázdnenom svete, keď sú deti preťažené školami aj mimoškolskými aktivitami, sa roznos svetla v očiach skautov dosť odromantizoval. Určite je pre deti veľká česť a výnimočný zážitok odovzdať svetlo prezidentovi, biskupovi, predsedovi úradu. Polopate povedané – ide ten, kto v tom čase má čas a môže. Podmienkou je iba, aby dieťa malo skautskú rovnosť a nejaké to vystupovanie, čo však nikdy nebol problém. Keďže v Košiciach okrem nášho 68. skautského zboru funguje ešte jeden oddiel pod hlavičkou Slovenského skautingu a niekoľko oddielov Federácie skautov Európy, vždy v decembri sa dohodneme, ktorý oddiel si ktoré kostoly a kláštory vezme na starosť. Potom si to už každý rieši so svojím oddielovým vodcom. Miešané delegácie zo všetkých oddielov chodievajú iba na niektoré úrady (ako napríklad KSK) a na sv. omšu do Dómu sv. Alžbety.

Prečo ho prepravujete vlakom?

Vlak je čisto logistická záležitosť. Je to dopravný prostriedok, v ktorom

sa svetlo prenáša najpohodlnejšie a najbezpečnejšie. Aj keď je plný ľudí, vždy sa tam nájde miesto, hoci aj v služobných vozňoch. To by v autobuse nešlo. Skauti na prenos svetla používajú väčšinou petrolejky. V ostatných rokoch sa nám však oveľa viac osvedčili veľké 48-hodinové sviečky v lampášoch. Majú tú výhodu, že nezapáchajú, je s nimi čistejšia práca (nemastia a nešpinia) a navyše sa o ne netreba tak starať, teda nepotrebujú dolievať petrolej a nevyžadujú neustálu kontrolu, či sa už neminuli.

Do Československa sa Betlehenské svetlo dostalo prvýkrát v roku 1989, keď ho jeden český skaut svojpomocne doniesol z Viedne na pražské Václavské námestie a rozdával ho okoloidúcim. Svetlo sa dnes nesie do viac ako 300 obcí. Zorganizovať roznášanie v takom počte musí byť náročné. Ako to funguje?

V prvom rade si vyžaduje niekoľko dospelých ľudí, ktorí s tým už majú skúsenosti a ktorí zároveň majú dobré manažérske schopnosti. Odovzdávanie svetla v kostoloch prebieha rôznymi spôsobmi. Závisí to väčšinou od kňaza a zároveň aj od toho, koľko času práve vtedy my skauti máme. Ak je času dost, na začiatku omše alebo liturgie prebehne krátky obrad odovzdávania svetla aj s malou ceremóniou, keď skauti zapália sviečky pri oltári alebo na adventnom venci. Keďže však nie sme schopní toto absolvovať v každom jednom kostole, časy omši sa veľakrát prekrývajú a ani deti nemáme vždy dostatok, často svetlo odpaľujeme po dohode s kostolníkom mimo akýkoľvek liturgických obradov v poloprázdnom kostole. Betlehenské svetlo je oheň a oheň sa ľahko šíri. Keď je zapálená sviečka v kostole, ľudia prichádzajú, svetlo si odpaľujú a na vlastných sviečkach, lampášikoch, odnášajú do svojich domovov a k svojim známym.

Čo pre vás Betlehenské svetlo znamená?

Betlehenské svetlo je krásna tradícia, ktorú si spoločnosť spája s nami skautmi. Je to malý plamienok, ktorý symbolizuje šírenie pokoja a bratstva medzi ľuďmi. A verím, že takto to verejnosť naozaj vníma. Žiaľ, pre mňa ako koordinátorku a manažérku tohto celého je roznos svetla neraz veľkým stresom. Pred Vianocami mám každoročne hektický týždeň,

nie však kvôli nákupom, upratovaniu alebo pečeniu, ale preto, že sa cítim spoluzodpovedná za to, aby sa svetlo dostalo všade, kde má.

Nestalo sa vám, že niekedy zhaslo?

Nie, naozaj sa nám to za vyše 20 rokov nestalo. Ak by nám aj svetlo doma alebo na ulici cestou do kostola zhaslo, ako železnú rezervu využívame späťne kostoly, kde sme svetlo už predtým sami zanesli, predovšetkým dóm. Tam horí veľká sviečka s Betlehenským svetlom až do Vianoc a kedykoľvek sa dá poň zájsť. Keby však hypoteticky v celých Košiciach nikto ešte svetlo nemal a nám by tiež zhaslo, asi by sme to vyriešili odpálením v nejakej blízkej obci, napr. v Prešove. Zápalky, ani tie betlehenské, zo zásady nepoužívame :-).

Vďaka slovenským skautom svetlo putuje aj tento rok cez Poľsko a pobaltské krajiny až na Sibír. Kde by ste ho vy osobne chceli zaniešať, ak by ste mohli?

Nemáme vytypované žiadne špeciálne vysnívané miesto. Naším cieľom je, aby sa dostalo všade, kde ľudia žijú a kde je oň záujem. Mediálne najznámejšia destinácia je asi Lomnický štít, je to pekná tradícia a mnohí skauti sa túžia stať súčasťou delegácie.

Určite ste zažili mnoho nielen stresujúcich, ale aj humorných či emotívnych situácií...

Roznášanie svetla je zakaždým veľké dobrodružstvo. Keď v silnom vetre zhasne jedna sviečka z dvoch a strkáte sa do podchodov, aby ste to v akom-takom závetrí zachránili. Alebo keď vám vybuchne petrolejka. Treba si uvedomiť, že Betlehenské svetlo sa roznáša často pri mínusových teplotách, keď človeku pri každej – aj rýchlej a krátkej – manipulácii s lampášom či petrolejkou krehnú ruky. Potom sú to rôzne reakcie ľudí, od „koľko to stojí“ cez slzy dojatia v očiach až po nanútenie salónok, koláčov či čokolády. Pritom my za roznášanie svetla naozaj nič nechceme.

Vy sa pýtate, my odpovedáme

K cestám v kraji nám pravidelne adresujete desiatky otázok. Vyberáme najčastejšie z nich.

Budete opravovať cestu cez Pačanský kopec?

Na opravu cesty cez Pačanský kopec už máme pripravenú projektovú dokumentáciu. Ide o takmer 9-kilometrový úsek medzi Úhornou a Krásnohorským Podhradím, na ktorom zrekonštruujeme vozovku, ale aj osadíme bezpečnostné zariadenia, najmä zvodidlá. V budúcom roku vyhlásime verejné obstarávanie na zhotoviteľa. Cieľom rekonštrukcie je, aby bol Pačanský kopec prejazdný aj v zimných mesiacoch pre vozidlá do 3,5 tony.

Chystáte sa opraviť cestu ku géjzírú v Herľanoch? Je to tankodrom!

Na ceste v Herľanoch nechceme plátať diery, preto sme sa ju rozhodli zrekonštruovať komplexne. Práce sú rozdelené do dvoch etáp. V prvej pripravujeme opravu úseku od hranice okresov Košice-okolie a Vranov nad Topľou, vrátane mostu cez Svinický potok. Aktuálne finalizujeme proces verejného obstarávania na zhotoviteľa stavebných prác. Veríme, že s prácami začneme už na jar. V druhej etape prejde rekonštrukciou cesta Bohdanovce - Herľany. Týkať sa to bude aj obcí ako Bidovce, Ďurkov, Ruskov. V súčasnosti sa pripravuje vyhlásenie verejného obstarávania na zhotoviteľa a bola podaná žiadosť o získanie financií zo štrukturálnych fondov. S prácami začneme najskôr v lete 2022.

Na moste pri Vinnom je zúžená premávka. Kedy bude opravený?

Most cez nápuštný kanál do Zemplínskej šíravy je vážne poškodený, z toho dôvodu je na ceste dopravné obmedzenie. Ukončili sme verejné obstarávanie na zhotoviteľa, s ktorým sme už podpísali zmluvu. Počas kompletnej rekonštrukcie budú vybrané všetky nosníky súčasného mosta a následne vybudujeme novú konštrukciu. Predpokladáme, že práce začnú na jar a hotové budú do začiatku letnej turistickej sezóny. Keďže sa most nachádza na štvorprúdovej ceste, počas rekonštrukcie bude doprava presmerovaná na druhú časť tejto komunikácie a obchádzková trasa nebude potrebná.

Kedy bude opravený most v Jaklovciach?

Zrealizovali sme diagnostiku mosta a pracujeme na projektovej dokumentácii. Pred zimou bolo nevyhnutné urobiť dočasné opatrenia. Na základe diagnostiky sme na moste vymenili asfalt, ktorý zvýšil dynamické vlastnosti mosta. Samotné práce však budú prebiehať až v nasledujúcej stavebnej sezóne, teda v budúcom roku.

Most cez Ružín pred Jaklovcami

3 najväčšie investície za rok 2021 v oblasti dopravy

V roku 2021 opravil Košický samosprávny kraj historicky najviac ciest, nová vozovka pribudla na približne 115 kilometroch.

Rekonštrukcia mosta medzi Kysakom a Veľkou Lodinou

Po tom, čo sa v jeseni 2020 zrútil most medzi Kysakom a Veľkou Lodinou sme sa v novej stavebnej sezóne pustili do výstavby nového. Navyiac oproti plánu bolo zrealizované odbúranie stredového piliera, ktorý v minulosti nebol vybudovaný správne a vybudovanie nového, na betónovom základe. Pred zimou prebiehali práce na výstavbe novej nosnej konštrukcie, osádzanie nosníkov a výstavba novej vozovky. Rekonštrukcia si z krajskej kasy vyžiadala viac ako 2 milióny eur.

Rekonštrukcia cesty od Veľkého Folkmara po Spišské Vlachy

V tomto roku sme ukončili rekonštrukciu 28 kilometrov dlhého úseku vedúceho od hranice okresov Košice-okolie - Spišská Nová Ves po Spišské Vlachy. Práce sa začali v lete 2019, v rámci nich bol vymenený asfaltový koberec, zrekonštruovali sme 4 autobusové zastávky, 7 priepustov a na 12 kilometroch boli osadené nové zvodidlá. Rozsiahlou opravou prešla aj vozovka v Krompachoch vedúca cez celé mesto. Práce si vyžiadali 6,6 milióna eur.

Rekonštrukcia cesty medzi Moldavou nad Bodvou, Jasovom a Košicami

V tomto roku sme začali najväčšiu rekonštrukciu cesty v okrese Košice-okolie, ktorá sa týka siedmich obcí a mesta. Do začiatku zimy sa podarilo ukončiť 1. etapu, v rámci ktorej bolo zrekonštruovaných 8 kilometrov ciest medzi Moldavou nad Bodvou a obcou Jasov. Práce za približne 1 milión eur zahŕňali aj úpravu podložia cesty, krajnic, priepustov a odvodnenia cesty. V roku 2022 bude pokračovať 2. etapa, v rámci ktorej bude ukončená rekonštrukcia troch mostov a j okružnej križovatky v Malej Ide.

Benefity môžete využiť v:

reštauráciách, kaviarňach, hoteloch, obchodoch so športovým, zdravotníckym a záhradníckym sortimentom, fitness, wellness a zábavných centrách, predajniach mobilov, šperkov, bytových doplnkov, autoumyvárňach, autosalónoch, knižnici.

Príd'te si pre odmenu

Všetky benefity si očkovaní môžu pozrieť na www.preodmenu.sk

Kedy naposledy ste dostali za svoje rozhodnutie odmenu? Ak si už na to ani nepamätáte, je načase, aby ste zavítali na webový portál, ktorý spustil Košický samosprávny kraj ešte v polovici novembra. Župa sa rozhodla odmeniť každého, kto verí vedcom či lekárom a bojuje proti koronavírusu očkovaním. Na druhej strane, rôznorodé benefity môžu byť pre východniarov motiváciou už viac neotáľať a pridať sa na stranu zdravia. Na portáli nájdú všetci zaočkovaní obyvatelia kraja aj jeho návštevníci zľavy a iné výhody na produkty aj služby prevádzkovateľov z Košického

kraja. Na výber sú obchody, služby aj gastro prevádzky, ktoré nájdete v Košiciach, Spišskej Novej Vsi, Trebišove aj v Michalovciach. Portál vám podá informáciu, kde si všade môžete uplatniť výhodu. Okrem toho, že vaša peňaženka neustrápi v prvom rade ochráni vaše zdravie. Ak sa pýtate, ako to funguje, radi vám poradíme, čo treba robiť, aby ste si užili odmenu za vaše zodpovedné rozhodnutie. Stačí, ak navštívite prevádzku s nálepkou **preodmenu.sk** s QR kódom a preukázate sa potvrdením o očkovaní v mobile alebo na papieri. Pri platení vám bude odpočítaná zľava z nákupu

alebo zo služby, prípadne dostanete produkt navyše alebo iné výhody, ktoré pre vás ponúkla konkrétna prevádzka. Ponúknuť benefit môžu lokálni výrobcovia a poskytovatelia služieb v Košickom kraji kedykoľvek. Župa chce týmto spôsobom pomôcť aj im. Počas pandémie to nemajú ľahké, prázdne podniky či personál, ktorý nemá pre koho predávať nikoho neteší. Situáciu môže na lepšiu obrátiť každý z nás. Stačí sa len rozhodnúť v prospech seba aj svojich najbližších. Byť zodpovedný sa v Košickom kraji vypláca. Hlavné je, aby si východniari benefity užili v zdraví.

Krajská nadácia na Vianoce nezabúda

Aj počas sviatkov pomáha deťom a rodinám v núdzi. Viacerým dopraje štedrú večeru, sladké potešenie aj darčkové poukážky.

Blížia sa najkrajšie sviatky v roku. Zároveň sú aj najcitlivejším obdobím pre deti, ktoré musia neraz čeliť problémom dospelých. Nie všetky totiž prežívajú bezstarostné detstvo. Pod stromčekom si nemusia nájsť svoje vytúžené darčeky, sviatočný stôl nebude plný dobrôt a možno na ďalší rok nenavštívia svoje krúžky či tréningy. Pandémia a s ňou súvisiaci lockdown pozastavili mnohé projekty a zbierky, ktoré chystal Košický samosprávny kraj. „Zamestnanci Nadácie KSK pravidelne chodia do rodín v tiesni a načúvajú im. Uvedomujeme si, že počas sviatkov si niektoré rodiny nepochutia na tradičných vianočných jedlách a svojim deťom nebudú môcť kúpiť darčeky. Napriek obmedzeným možnostiam sa naša Nadácia KSK rozhodla pripraviť vianočné aktivity, ktoré pomôžu viacerým rodinám v núdzi,“ povedal správca Nadácie KSK Vladimír Paucó.

Štedrá večera

Nanešťastie, mnohí rodičia neriešia otázku, čím obdarujú svoje deti. Pre viacerých sú Vianoce symbolom strachu, sklamaní a smútku, keďže netušia, či sa im vôbec podarí nakúpiť ingrediencie na zemiakový šalát. Aj preto sa Nadácia KSK spojila s lokálnou reštauráciou, ktorá trom rodinám zabezpečí tradičnú vianočnú večeru. Chýbať nebude kapustnica či ryba so šalátom. Do vianočných aktivít Košického samosprávneho kraja sa zapojila aj lokálna cukráreň, ktorá dvom rodinám daruje sladké potešenie vo forme koláčov. Nie je to však

jediná vianočná aktivita. Dlhodobým cieľom Nadácie Košického samosprávneho kraja je pomôcť deťom vzdelávať sa, rozvíjať ich schopnosti a talent.

Darčeky pre malých športovcov

Nadácia sa spojila so sieťou športových predajní Exisport, vďaka čomu až 32 detí dostane 100-eurové darčkové poukážky na nákup športových potrieb. Košický samosprávny kraj totiž pomáha zlepšiť život polosírotám, deťom z neúplných rodín alebo rodín v tiesni. Mnohé tak dostanú šancu rozvíjať sa v oblasti umenia či športu. Vďaka darčkovým poukážkam si malý futbalista nájde pod stromčekom loptu, nádejný hráč NHL hokejku a začínajúca tenistka zas novú vytúženú raketu.

Nadácia pomáha

Prednedávnom dve rodiny z marginalizovanej rómskej komunity v Michalovciach nešťastne vyhoreli. Krajská nadácia sa rozhodla, že deťom zakúpi školské pomôcky. Je dôležité, aby svoje štúdium nezanebali a zároveň nadobudli po strate všetkých osobných vecí novú motiváciu. Ešte pred Vianocami sa deti z dvoch rodín budú tešiť plným peračníkom, zošitom či školským taškám.

Voňavý príbeh medovníčkáry Eriky Vranaiovej

Vianočné sviatky sú obdobím pokoja a lásky. V mnohých domácnostiach k sviatočnej atmosfére a rodinnej pohode prispieva aj nádherná vôňa medovníkov. Mnohí si bez tejto dobroty Vianoce nevedia ani predstaviť. Jednou z nich je aj Erika Vranaiová, ktorá tieto chutné dobroty povýšila na malé umelecké diela. Jej lásku k pečeniu podporuje aj Remeselnícky inkubátor Gemer (Rink), ktorý Košický samosprávny kraj otvoril pred necelými tromi rokmi. Erika Vranaiová svoj medovníčkársky príbeh začala písať takmer pred 30 rokmi. „**Prestáhovať sme sa do nového domu a ja ako mladá manželka s malým synčekom som chcela, aby sme si tam vytvorili domov a zaviedli vlastné tradície. Pochádzam od Čiernej nad Tisou z Veľkých Trakán a v mladosti sme tento druh pečiva nepiekli. Keď som sa vydala do Čečejoviec, zamienila som si, že pred Vianocami medovníky upečiem,**“ hovorí. Erika dostala recept od kolegýň, v časopise

si našla vzory a pustila sa do práce. „**Povedala som si, že to nemôže byť také ťažké, keď to robila ľudská ruka. Upekla som ich, a potom to prišlo — začala som ich zdobiť. Bola to obrovská katastrofa. Nechcela som sa však vzdať a každý rok som to skúšala štýlom pokus-omyl. Cítila som, že sa k nim musím vrátiť. Myslím, že za tým všetkým bol osud.**“ Spočiatku svoje výrobky rozdávala rodine, kamarátkam či kolegyniam. Každým rokom sa v pečení ako aj zdobení zlepšovala, až sa vypracovala na profesionálku. „**Trvalo mi to 10 rokov. Medovníky si ma vybrali. Nikdy mi však nešlo o biznis, pretože my remeselníci to nerobíme kvôli peniazom, ale kvôli radosti a napätiu z očakávaného výsledku. Málokteré remeslo sa dá prepočítavať na peniaze a určite z neho nezbohatneme. Bez pokory a lásky sa jednoducho robiť nedá.**“ Postupom času medovníky nepiekla len na Vianoce či na Veľkú noc, ale počas celého roka na rôzne príleži-

tosti. Jej malé umelecké diela neraz „prekračujú“ aj hranice Slovenska. Pochutnávajú si na nich vo Švajčiarsku, Maďarsku, Rumunsku, Grécku, Číne či Amerike. „**Moje medovníky dostala aj prezidentka Zuzana Čaputová a svoje remeslo som predvádzala aj v Európskom parlamente v Bruseli, kde sme prezentovali náš kraj a tradície.**“ Pred Vianocami ich pani Erika upečie niekoľko tisíc. Pri ich tvorbe však vždy myslí na toho, kto si ich objednal alebo komu budú darované. „**Radosť mi robia aj tvorivé dielne, kde učím medovníčkárskeho remesla dospelých, ale aj detičky. Aspoň raz za čas nedorážia v rukách telefón, ale rozvíjajú svoju kreativitu a šikovnosť. Teší ma, že si aj týmto spôsobom uchovávame tradície.**“ Erika Vranaiová má svoj vlastný recept, ktorý neprezradí. „**Je to moje tajomstvo, strážim si ho. Mám jeden a stále ten istý, ale každým rokom ho trochu pozmením. Niečo nové sa naučím, a potom to aplikujem.**“

Dôležité je, aby si človek vybral svoj recept sám a zmenil ho podľa vlastného vkusu. Potom bude len váš a keď ho zanecháte svojim deťom, vnukom stane sa rodinným receptom. Bude to váš poklad. Nikto nepotrebuje recept Eriky Vranaiovej. Medovníčkárika však predsa len prezradila, že do cesta dáva tečúci med a rozpustené alebo zmäknuté maslo. Poleva by sa mala robiť len z preosiateho práškového cukru a bielku. „**Pomer gramáže by mala byť rovnaký. Ak sa vám zdá však poleva riedka, je potrebné pridať cukor. Nech oči vidia a ruka cíti. Citrónovú šťavu nedávam, nepoužívali ju ani naše staré mamy. Citróny vtedy na Slovensku bolo ťažké zohnať.**“

Recept na medovníky

Ak niekto recept nemá, ponúkame vám jeden overený. Nezabudnite, že medovníky je potrebné piecť s láskou a recept si pozmeniť podľa seba.

Potrebuje:

500 g	hladkej múky
190 g	práškového cukru
3 ks	vajcia
1 ks	vajce na potretie
1 ČL	škoricice
1 ČL	perníkového korenia
1 ČL	sódy bikarbóny
125 g	masla
125 g	medu

Postup:

V miske zmiešame všetky sypké ingrediencie. V hrnci necháme zovrieť maslo, cukor a med a zmes necháme mierne vychladnúť. Všetko spolu zmiešame a pridáme vajcia. Cesto necháme oddychovať v chlade 24 hodín. Vyvaľkáme na 5 mm a vykrajujeme. Pred pečením medovníky potrieme rozšľahaným vajcom a pečieme 10 min na 180 stupňov Celzia.

Kraj oslavuje narodeniny

Samosprávne kraje sú piliermi demokracie už 20 rokov

V decembri ubehlo už 20 rokov od prvých volieb do vyšších územných celkov. Úloha samosprávnych krajov je nezasputiteľná. Ich efektívnosť začína tam, kde končí efektívnosť miest a obcí. Majú kompetencie takmer vo všetkých oblastiach okrem bezpečnosti, obrany a zahraničnej politiky. Písal sa rok 2006, kedy sa spojilo všetkých osem krajov a vytvorilo združenie SK 8. Cieľ bol jasne daný už od začiatku. Obhajovať záujmy samosprávnych krajov, zjednocovať ich postup pri vykonávaní kompetencií a navrhovať riešenie problémov samosprávy. Združenie svoju renesanciu zažilo v roku 2018. Ambíciou krajov je zaviesť tradíciu pravidelného dialógu s vládou Slovenskej republiky. V súčasnosti sa zameriava pred-

všetkým na prípravu reformy verejnej správy. Postavená by mala byť na princípoch decentralizácie, subsidiarity a fiškálnej autonómie krajov.

Košický samosprávny kraj má na pleciah:

Školstvo – župa je zriaďovateľom 63 stredných škôl a školských zariadení. **Dopravu** – cesty II. a III. triedy, kraj má v správe 660 mostov, zabezpečuje zimnú aj letnú údržbu. **Cestovný ruch** – podpora aktivít pre cestovanie a pobyt v kraji. **Kultúru** – župa je zriaďovateľom 4 divadiel, 2 galérií, 5 múzeí, 4 kultúrnych centier a osvetových stredísk, 5 knižníc. **Zdravotníctvo** – zabezpečuje dostup-

nosť zdravotnej starostlivosti.

Sociálnu oblasť – je zriaďovateľom 13 zariadení sociálnych služieb, rôznych špecializovaných či rehabilitačných zariadení.

Regionálny rozvoj – župa zabezpečuje aktivity, ktoré prispievajú k všestrannému rozvoju miest a obcí. **Územný plán** – župa rieši využívanie priestoru a jeho usporiadanie. **Sprostredkovateľ pre IROP** – pomáha mestám a obciam so žiadosťou o eurofondy.

Toto sú tie najzásadnejšie kompetencie, ktorými Košický samosprávny kraj disponuje. Je toho však oveľa viac, keďže zabezpečuje rozvoj Abova, Zemplína, Gemera aj Spiša.

Kraj má schválený rozpočet na rok 2022

Cyklotrasy, krajské prístavy či atletický štadión. Krajskí poslanci na decembrovom zastupiteľstve schválili rozpočet na rok 2022. Župa bude hospodáriť s rozpočtom vo výške 346 860 000 eur.

Zelený a rozhýbaný kraj

Viac peňazí než v minulosti chce kraj investovať aj do projektov zameraných na rozvoj cestovného ruchu. Župa chce realizovať projekt Krajských prístavov. Na Ružine, Zemplínskej šírave, Palcovskej Maši či Bukovci by mali pribudnúť prístavy. Ich súčasťou budú napríklad požičovne člnov a kajakov, ako aj sociálne zázemie. Novinkou v rozpočte je aj nákup vodíkových bicyklov a infraštruktúry potrebnej na ich prevádzku. Aj takýmto spôsobom chce kraj prispieť k rozvoju zelených riešení.

Najviac peňazí pôjde do stredných škôl, ktorých je kraj zriaďovateľom. Župa bude pokračovať v rekonštrukciách budov škôl aj školských internátov, investovať bude aj do jedální. Jedným z najväčších projektov v rámci investícií do športovej infraštruktúry bude výstavba plavárne na Gymnázium v Kráľovskom Chlmcí. Župa začne aj s výstavbou hokejovej haly pri Strednej športovej škole či atletického štadióna na Popradskej ulici v Košiciach. Aj v budúcom roku sa bude kraj snažiť dohnať investičný dlh, ktorý má na cestách a mostoch. Župa vyčlenila

finančné prostriedky aj na vypracovanie štúdie realizovateľnosti na výstavbu diaľnice D1 na Zemplín (z Bidoviec až po hranicu s Ukrajinou). Vzhľadom na havarijný stav mostov kraj ráta so zakúpením vlastného mostného provizória či plošiny potrebnej na hlavné prehladky mostov. Okrem vlastných zdrojov chce župa financovať projekty aj z eurofondov. Vďaka nim sa rekonštrukcie dočká hospodárska budova v Markušovciach - Kúria Zuzana, ktorá spadá pod Múzeum Spiša. Zariadenie sociálnych služieb Lidwina v Strážskom bude

môcť zrealizovať projekt zameraný na rozšírenie služieb pre svojich klientov. Rozpočet poteší aj cyklistov, okrem výstavby cyklotrasy na Zemplínskej šírave ráta kraj v budúcom roku s investíciou do cyklotrasy Podlesok - Spišský Štiavnik či cyklocesty Spišská Nová Ves - Levoča (po hranicu KSK). Najviac eurofondov si vyžiada realizácia Kreatívneho centra Košického kraja, ktoré vznikne v areáli na Strojárskej ulici v Košiciach. **Návrh rozpočtu KSK na rok 2022 je zverejnený na web.vucke.sk v sekcii Financie.**

Úspechy poslancov KSK

Aké sú Vaše úspechy ako poslanca KSK v tomto volebnom období, čo sa Vám podarilo presadiť alebo zrealizovať?

Jaroslav Hlinka
nezávislý

Ako člen komisie územného plánovania a životného prostredia podporujem budovanie daňových záhrad, revitalizáciu vnútroblokov a zelených projektov. Mojou prioritou je aj výstavba nových cyklotrás. Podporujem rekonštrukcie mostov, budovanie a opravu cestnej infraštruktúry. V rámci zdravotnej starostlivosti je pre mňa dôležitá nastávajúca rekonštrukcia a modernizácia polikliník, predovšetkým najbližšej Polikliniky Juh, Košice. Chválím iniciatívu kraja pri zriadení veľkokapacitného očkovačieho centra v južanskej časti mesta, na SOŠ informačných technológií na Ostrovského ul., ktoré zaočkovalo už tisíce ľudí. Podporujem projekty z oblasti kultúry a športu. V obvode, v ktorom mi voliči vyjadrili podporu, presadzujem výstavbu atletickej haly. Rád by som podporil oblasť turizmu a cestovného ruchu, ktorá v čase pandémie vo veľkej miere bojuje o prežitie.

Jozef Horváth
MOST - HÍD

Ako podpredsedu dopravnej komisie ma teší výstavba Terminálu integrovanej osobnej prepravy pri železničnej stanici v Trebišove. Táto investícia prispeje k vylepšeniu kvality cestovania verejnou dopravou. V okrese Trebišov sa nám podarilo zrealizovať obnovu ciest v dĺžke cca 54 km, vrátane mostov. V budúcnosti je potrebné v tejto činnosti pokračovať. Za nevyhnutnú považujem aj podporu nových projektov a investície do cyklotrás. Ako „dopravákov“ ma naďalej bude zaujímať obnova a rozvoj infraštruktúry KSK s využitím financovania z Plánu obnovy SR. V roku 2021 sa ukončí najvýznamnejšia investícia na SOŠ v Kráľovskom Chlmcí na 125-ročnej historickej budove, čím sa zlepší kvalita vyučovania v tomto regióne. Ako člen komisie regionálneho rozvoja považujem za dôležité riešenie problémov v pripravovanej reforme zdravotníctva. Moja podpora petície je v prospech zachovania nemocnice v Kráľovskom Chlmcí, a to kvôli dostupnosti a kvalite poskytovania zdravotníckych služieb pre obyvateľov Medzibodrožia a Použia.

Marián Hojstrič
nezávislý

Positívne hodnotím rýchlu realizáciu očkovania vo veľkokapacitných očkovačích centrách, zriadenie výjazdovej očkovacej služby a očkovačieho autobusu, prostredníctvom ktorých zdravotníci zaočkovali občanov vo vzdialenejších častiach kraja aj imobilných obyvateľov. Na záchranu polikliník bol vytvorený model financovania ich rekonštrukcie. Bola vypracovaná analýza stavu ambulancie siete a podaný bol návrh podpory mladých lekárov a ich rozmiestnenie v kraji. V rokoch 2019 - 2021 sa uskutočnila veľká rekonštrukcia ciest na Spiši. Na území okresov Spišská Nová Ves a Gelnica bolo opravených približne 33 km ciest. V týchto dňoch finišuje prvá časť rekonštrukcie cesty II/547 na úseku Spišské Vlchy, hlavnej spojnice Spiša s krajským mestom Košice, ktorá sa začala v auguste 2019. V rámci nej bol opravený asfaltový povrch ciest v dĺžke 12 km. V roku 2021 bol opravený jeden most na Spiši a rekonštrukcia ďalších šiestich mostov prebieha. V oblasti školstva podporujem modernizáciu škôl. Ďakujem vedeniu kraja a poslancom za vzájomnú spoluprácu.

Csaba Furik
SMK-MKP

V mojom regióne, v Medzibodroží a Použí, sa v tomto volebnom období podarilo obnoviť oveľa viac ciest, než v minulosti, okrem toho sme po rokoch opravili aj most v smere na Pribeník. Je to úspech nielen môj, ale všetkých poslancov. Roky som bojoval za opravu úseku medzi Malým a Veľkým Horešom, dnes má nový asfaltový koberec. Podarilo sa nám opraviť nie iba niekoľko sto metrov, ale kilometre. Tieto opravy sú viditeľné a obyvatelia ich skutočne cítia. Ako poslanec KSK a člen školskej komisie sa tiež snažím dbať na to, aby na stredných školách v okrese Trebišov bol dostatok miest na školách s vyučovacím jazykom maďarským a nebolo zničené národnostné školstvo. Dobrou správou je, že školy v Kráľovskom Chlmcí, ako aj ďalšie národnostné školy v kraji dostali v tomto roku dost miest pre svojich žiakov. Som rád, že vďaka novému dotačnému systému, ktorý sme v tomto roku zaviedli, sa podarilo získať viac finančných prostriedkov aj do regiónov a menších obcí. Som vďačný, že v tomto volebnom období je vidieť, že sa župa stará aj o náš región na juhu Slovenska.

Bežecké lyžovanie v Dobšinej

Miesta stvorené na zimné potulky

Každému, kto zamrznutou krajinou absolvoval napríklad Prielom Hornádu, nakukol ku Šikľavej skale alebo sa poprechádzal po parku v Betliari, netreba pripomínať, že zima prináša mnoho zaujímavých príležitostí na potulky, ktoré sa nedajú zopakovať v inej ročnej dobe. V našich tipoch na prechádzky počas nasledujúcich mesiacov pripájame aj zopár ideálnych trás pre beh na lyžiach.

Zimný raj

Ak sú niektoré turistické vychytávky našej župy priam stvorené na spoznávanie v teplých aj mrznúcich časoch, určite k nim patrí Prielom Hornádu v Slovenskom raji. V obe časti roka ponúka úchvatný, no iný zážitok. Počas jednej spoznávate

roklinu hlavne zhora aj pomocou stúpačiek a rebríkov, v druhej sa môžete poprechádzať priamo po nej. Samozrejme, len v prípade, keď sa na hladine Hornádu vytvorí dostatočná vrstva ľadu. Prejsť ju môžete pešo, na korčuliach alebo bežkách, prípadne skialpinistických lyžiach. A vychutnávať si pritom jedinečnú pokojnú atmosféru, ktorú vie vytvoriť len kombinácia snehu, ľadu a chladu. Príliš sa však nenechávajte unášať a pre istotu pozorne našľapujte a neignorujte praskavé zvuky pod vašimi nohami. Vytriezviť sa môžete aj padnutím na zadok pri pošmyknutí sa na ľade skrytým pod tenkým nánosom snehu. Ostatne, ak pôjdete s deťmi, najmä menšími, vaša pozornosť bude neustále skúšaná. Ich fantáziu vyturbujú pohľady na to, čo dokáže vytvoriť zamrznutá voda v podobe ľadopádov a cencúľov

Šikľavá skala

všakovakých hrúbok a odtieňov. Svoju túru môžete začať tak, ako napríklad aj v lete, v turistickej osade Podlesok. Mimochodom, takmer celý Slovenský raj je turistom prístupný v zimných mesiacoch. Na niektoré túry sa však treba lepšie pripraviť a vziať so sebou patričný výstroj na lezenie a štvranie sa v snehu a ľade. Ak idete s deťmi a nechcete riskovať nič náročné a nebezpečné, stávkou na istotu je šikľavá skala. K mohutnej vápencovej skale medzi dedinami Matejovce nad Hornádom a Chrašť nad Hornádom je najideálnejšie zablúdiť práve v čase snehu a ľadu. Dlhý previs s vodopádom obkolesený skalnými bralami a drobnými jaskyniarmi vytvára vtedy ľadové divadlo, ktoré by ste si nemali nechať ujsť. Mimochodom, podľa povesti za tým všetkým vraj stojí víla Lesanka. Podľa nej je pomenované pramenisko, z ktorého steká voda po šikľavej skale. Nie je isté, či ju stihnete aj v zimných mesiacoch. Ale kto vie, možno aj ona podľahla módnym trendom a v zime sa tak, ako mnohí z nás, hrá na ľadové medvede, vyseká dieru v ľade a namočí sa do treskúcej vody.

Skvost v Betliari

Jeden z najkrajších historických parkov na Slovensku založil koncom 18. storočia gróf Leopold Andrassy. Na svoje rodinné sídlo vtedy pozval v tom čase vychýreného záhradného architekta Henricha Niebena. Ten spolu so svojim nasledovníkom Jozefom Bergmanom vytvorili čarovné miesto s rozlohou 80 hektárov, ktoré je vybudované po vzore anglických parkov a je už roky považované za najvýznamnejšie historické záhrady sveta. V roku 1978 bol zapísaný do Zoznamu umelecky a kultúrne hodnotných parkov sveta. Ak ho chcete čo najlepšie spoznať, určite by ste sa v ňom mali poprechádzať v každom ročnom období. Cudzokrajné drevíny a majestátné domáce stromy hrajú vždy inými farbami. Stavby

ako slobodumársky a čínsky pavilón, japonský most či Hermesovu studňu vyzerať stále rovnako, no jedna z nich ponúka v zime čosi viac. Rímsky vodopád z 19. storočia, ktorý pripomína rímske antické akvadukty, sa v zime, samozrejme takej, v ktorej nechýbajú silné mrazy, mení na úchvatný ľadopád. Ak ho vaše deti budú obdivovať a šantíť okolo neho, nezabudnite im pripomenúť, že kedysi v ňom tamojší šľachtici chovali ľadové medvede.

Stávka na bežkársku istotu

Vopred plánovať tohtoročnú lyžiarsku sezónu nie je vôbec jednoduché. V akom režime a či vôbec budú fungovať lyžiarske vleky, momentálne nevedia poriadne odhadnúť ani ich prevádzkovatelia. No tieto patálie sa

vás netýkajú, ak si budete chcieť na lyžiach zabehať. Košická župa má množstvo tratí, ktoré sú priam ideálne na tento stále populárnejší zimný šport. Vyberať sa dá z upravovaných trás, ale aj z tratí, ktorých stopu si vytvárajú samotní bežkári. Napríklad v blízkosti Košíc je to obľúbená trasa Kavečany-chata Hrešná. Upravené stopy vedú z lyžiarskeho strediska Jahodná po starej židovskej ceste na chatu Lajoška. No a vychytené bežkárke miesto sa sústreďuje okolo SKI parku Kojšovská hoľa, ktorý je od Košíc vzdialený 25 kilometrov. Vyznačené bežkárске trate ponúka tiež lesný športový areál Grajnár, ktorý sa nachádza 18 kilometrov od mesta Spišská Nová Ves v smere na Rožňavu. Pravidelne upravované trate s dĺžkou od 2,4 do 4,5 kilometra nájdete aj v areáli bežeckého lyžovania pri Dobšinskej ľadovej jaskyni, ktorý bol pred niekoľkými rokmi obnovený vďaka dotácii Košického samosprávneho kraja cez program Terra Incognita.

Prielom Hornádu

Informácie o výletoch v Košickom kraji: vylety.kosiceregion.com

Začnite rok s kultúrou

Nové premiéry aj doposiaľ nezverejnené výstavy či exponáty. Na to všetko sa môžete už teraz tešiť počas januára v krajských kultúrnych stánkoch. Veríme, že rok 2022 nám prinesie viac zdravia a že spolu opäť naplníme hľadiská.

13. 1. 2022

Michal Tomasy: Neznášam ťa!

Posledný deň v roku mladého páru na košickom sídlisku zmapuje Divadlo

Thália Színház. Uvedie premiéru súčasnej slovenskej komédie v réžii Pétera Dudása. Silvestrovská párty neprebíha podľa predstáv. Prišli nepozvaní a pozvaní meškajú. Ako to skončí? Uvidíte v divadle.

20. 1. 2022

Young gallery

V januári na vás v múzeu Kultúrneho centra Medzibodrožia a Použia v Kráľovskom Chlmci čakajú výstavy malieb, grafík a sôch s názvom Young gallery. Pred verejnosťou sa predstavia mladí tvorcovia regiónu Medzibodrožia a Použia. Svoje umenie ako prví predvedú výtvarníci z miestneho Spolku tvorivých umelcov Ticce.

od 25. 11. 2021

150. rokov Košicko-bohumínskej železnice

Verejnosť zatiaľ nemala možnosť vidieť unikátnu výstavu v Múzeu Spiša v Spišskej Novej Vsi. Je venovaná 150. výročiu výstavby Košicko-bohumínskej železnice. Výnimočná bola tým, že zabezpečovala lacnú, rýchlu a efektívnu dopravu rúd z baní na Spiš do hút vo vtedajšom Rakúskom Sliezsku, teda na Ostravsku.

Zmena programu je vyhradená a závisí od aktuálnej epidemickej situácie.

Viac informácií nájdete na webových stránkach a sociálnych sieťach kultúrnych organizácií Košického samosprávneho kraja.

Súťaž s tajničkou

Milí lúštitelia, správnu odpoveď z tajničky nám pošlite e-mailom na tlacove@vucke.sk do **30. 1. 2022**. Vyhrať môžete voňu do auta, sluchádlá, bambusový hrnček a zápisník. Účastníci prihlásením sa do súťaže a splnením podmienok dávajú KSK svoj súhlas so spracovaním osobných údajov, ktorými sú poskytnuté identifikačné údaje účastníka súťaže (meno, priezvisko, e-mail, adresa trvalého pobytu, telefónne číslo). Tieto osobné údaje budú spracované výlučne na účely realizácie súťaže a odovzdania výhry. Výhercovia z predchádzajúceho čísla: **Ivana Galušková, Nikol Nagová.**

Medzi zaujímavé miesta Prahy patrí Karlov most, Pražský hrad, Chrám sv. Víta či (tajnička), ktorá zrejme nesie názov podľa zlatníkov, ktorí tu žili.

Autor: Juraj Mitošinka	týkajúci sa tlenia	oblasť poľovačky	značka striebra	zmiešaný typ písma (typ.)	Pomôcky: ETS, yam, inlay, fiš, syt, RIM	Tajnička	vojenské hlásenie (zastar.)	televízna spoločnosť Etiópie	ukazovacie zámene	mužské meno	klesla k zemi
zasiahni cieľ					ohľad vzorec oxidu cínateho						
platné zákony											
značka elektrón-voltu			pálenka (hovor.) kozmetický krém						zn. pre abhenry vliatok do zuba		
prvok zn. Sn				mužské meno jedlo (zastar.)				skr. štátu Illinois ucho, po anglicky			
očná dúhovka					nájom, prenájom skriňa motora						
Pomôcky: iris, Indra, lomps, karter	silný hrubý baliaci papier	kutaním našiel staroindické božstvo								bit, udierať (det.)	vždyzele-ná parazitická rastlina
vznášal sa vo vzduchu							otroci (bás.) s, so, po nemecky				
osobné zámene				MPZ Maur-etanie žrde na vozoch				druh anglického tanca zmeták			
rímske číslo 1500			nevlastný otec citoslovce ľútosti						značka céria skr. vodnej elektrárne		
robil návrh, projekt											
púšť v severnej Afrike							Peter (dom.)				